

Onderzoek effecten weghalen maximaal leenbedrag uit aanvraagscherm studielening

Marc van der Steeg (Directie Kennis OCW) en Nico Bloem (Klantinteractie, DUO)
Juli 2020

1. Aanleiding

Uit eerder onderzoek¹ is gebleken dat de vormgeving van de keuze-architectuur een forse invloed kan hebben op het leenedrag van studenten. Het weghalen van de aanvinkoptie "Maximaal" in het aanvraagscherm in voorjaar 2014 leidde tot een meer dan halvering van de kans dat een student die voor het eerst een lening afsluit, maximaal leent: van 53 naar 23 procent. Het effect op het leenbedrag was een daling van 9 procent (-30 euro). Met andere woorden, de keuze-architectuur stuurde onbedoeld een behoorlijk deel van de aanvragers van een studielening richting een maximale lening, terwijl ze deze maximale lening waarschijnlijk niet nodig hadden.

In 2018 is Duo samen met OCW een project gestart met NIBUD om bewust lenen te bevorderen.² Een van de constatering die uit de gezamenlijke analyse kwam was dat het maximale leenbedrag naast het veld waarop het leenbedrag moet worden ingevuld mogelijk als een anker werkt voor aanvragers. De hypothese was dat aanvragers hierdoor mogelijk onbewust richting hogere leenbedragen worden gestuurd. Dit heeft geleid tot een nieuw nudgeproject in de 2^e helft van 2019.

Het vervolg van deze notitie beschrijft achtereenvolgens de opzet van het experiment (sectie 2), de resultaten van het experiment (sectie 3) en onze aanbevelingen (sectie 4).

2. Opzet experiment

Zie onderstaande figuur voor hoe het aanvraagscherm eruit ziet in MijnDuo met het maximale leenbedrag in de kantlijn naast het veld waar het leenbedrag kan worden ingevuld.

Kies de onderdelen van uw studiefinanciering

Prestatiebeurs

Aanvullende beurs Het bedrag is afhankelijk van het inkomen van uw ouders.

Toeslag

Toeslag omdat ik een kind verzorg U kunt extra geld krijgen als u studeert en een kind heeft.

Lenen

! Weet wat u leent! Op www.duo.nl/rekenhulp berekent u binnen 5 minuten wat u maandelijks nodig heeft. U ziet dan ook hoeveel u later maandelijks moet aflossen.

Lening (max € 882,47) ←

Collegegeldkrediet U kunt geld lenen om uw collegegeld te betalen.

Totaal studiefinanciering € 0,00

Aangezien AB-testen binnen de Mijn-Duo omgeving niet mogelijk is, is gekozen voor een opzet waarin gedurende enkele maanden voor een periode van circa 3 weken het maximale leenbedrag is weggehaald uit de kantlijn. Het wisselschema zag er als volgt uit:

Nr.	Periode	Maximaal leenbedrag in de kantlijn
1	1-15 aug	Ja
2	15-29 aug	Nee
3	29 aug – 19 sep	Ja
4	19 sep – 10 okt	Nee
5	10 okt – 31 okt	Ja
6	31 okt – 21 nov	Nee
7	21 nov – 31 dec	Ja

¹ Zie pagina's 26-27 van de BIN NL publicatie Rijk aan Gedraginzichten 2017 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/11/01/rijk-aan-gedraginzichten-editie-2017>.

² Dit heeft geleid tot de volgende publicatie: <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/bewust-lenen-bij-studenten-bevorderen/>.

3. Effecten weghalen maximale leenbedrag

Het effect van het weghalen van het maximale leenbedrag is onderzocht door de jaar-op-jaar ontwikkeling in leenbedragen en het aandeel dat maximaal leent in de periodes dat het maximale leenbedrag uit de kantlijn is gehaald te vergelijken met dezelfde ontwikkeling in de periodes dat het maximale leenbedrag in de kantlijn stond. De onderzoeksmethode heet een difference-in-differences methode. In de regressie-analyse wordt gecontroleerd voor mogelijke periode- en jaar-specifieke effecten. Ook is gecontroleerd voor de volgende studentkenmerken: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en mediaan inkomen van de 4-cijferige postcode van de student. De belangrijkste geschatte effecten staan in onderstaande tabel.

Leenbedrag, euro	Leenbedrag, %	Kans op maximaal lenen, %-punt	Kans op maximaal lenen, %
-21,9**	-5,2%**	-3,7 %-punt***	-16,0%***

N=18687; *** = $p < 0.01$, ** = $p < 0.05$

Studenten lenen minder vaak maximaal en lenen ook gemiddeld minder zonder vermelding van het maximale leenbedrag naast het invoerveld voor het leenbedrag

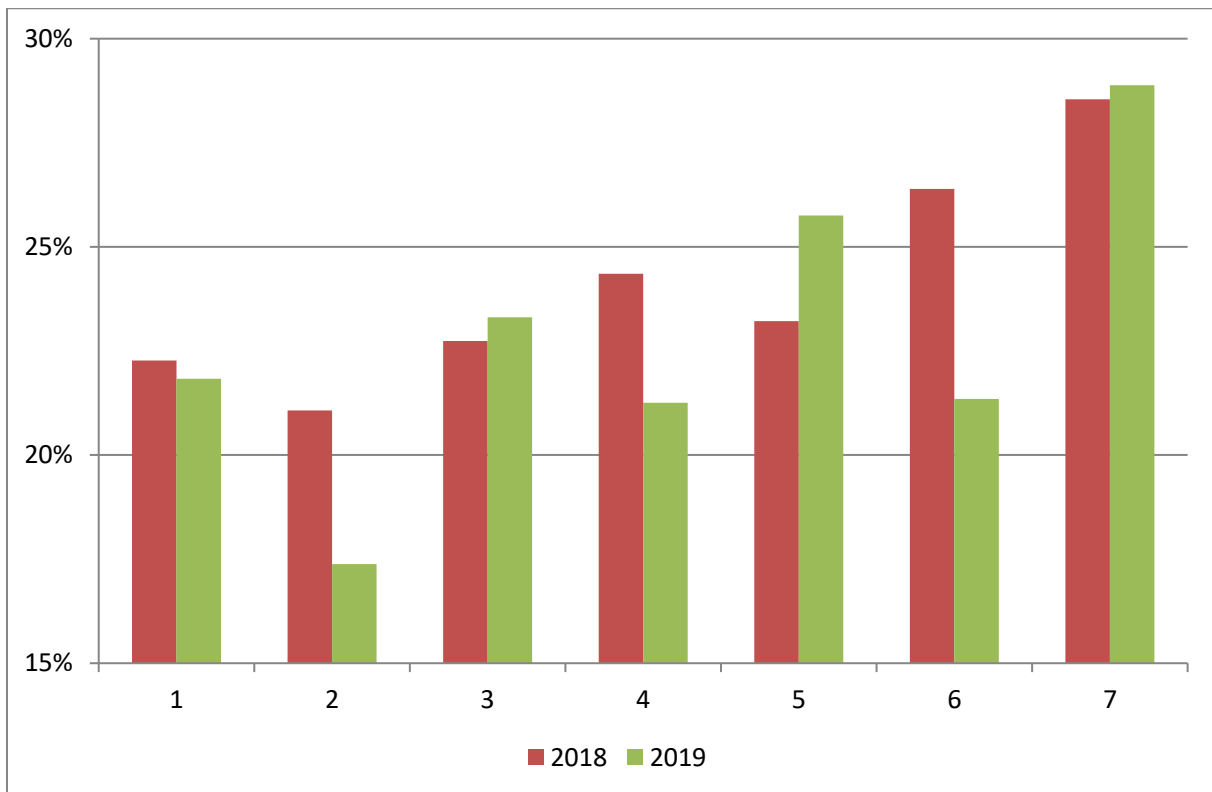
De kans dat een nieuwe aanvrager maximaal leent daalt met 3,7 procentpunt door het weghalen van het maximale leenbedrag uit de kantlijn, namelijk van 23,1 naar 19,4 procent. Relatief gezien gaat het om een daling van 16 procent. In de figuur in bijlage 1 is goed te zien dat in alle drie de periodes dat het anker is weggehaald in 2019 het percentage dat maximaal leent lager ligt dan in dezelfde periode een jaar eerder.

Het effect op het gemiddeld geleend bedrag in de maand van ingang van studiefinanciering is -22 euro. Het gaat om een daling van 423 naar 401 euro per maand. Relatief gezien komt dit neer op een daling van 5 procent.

Ook is onderzocht bij welke subgroepen de effecten het grootst waren (zie bijlage 2 voor de effecten). Het blijkt dan dat de effecten i) iets sterker zijn voor mannen dan voor vrouwen ii) het sterkst zijn voor HBO-studenten iii) geconcentreerd zijn bij de laagste twee inkomenskwintielen (gebaseerd op het mediane huishoudinkomen behorend bij de 4 cijferige postcode van de student) iv) sterker zijn voor de HO-studenten die ook collegegeldkrediet (CGK) hebben aangevraagd en v) voor wat betreft de kans op een aanvraag van een maximale lening sterker is voor de groep die een aanvullende beurs (AB) heeft aangevraagd, maar juist geen effect gevonden is op het gemiddelde leenbedrag voor deze groep. Dit laatste komt waarschijnlijk omdat bij toekenning van een AB vooral bij hogere aangevraagde leenbedragen de kans groot is dat het toegekende leenbedrag automatisch naar beneden wordt bijgesteld vanwege de leenlimiet die afhangt van de aanvullende beurs. Bij de studenten die geen aanvullende beurs hebben aangevraagd zien we een omgekeerd beeld: geen effect op het percentage dat maximaal leent, maar wel op het gemiddelde leenbedrag.

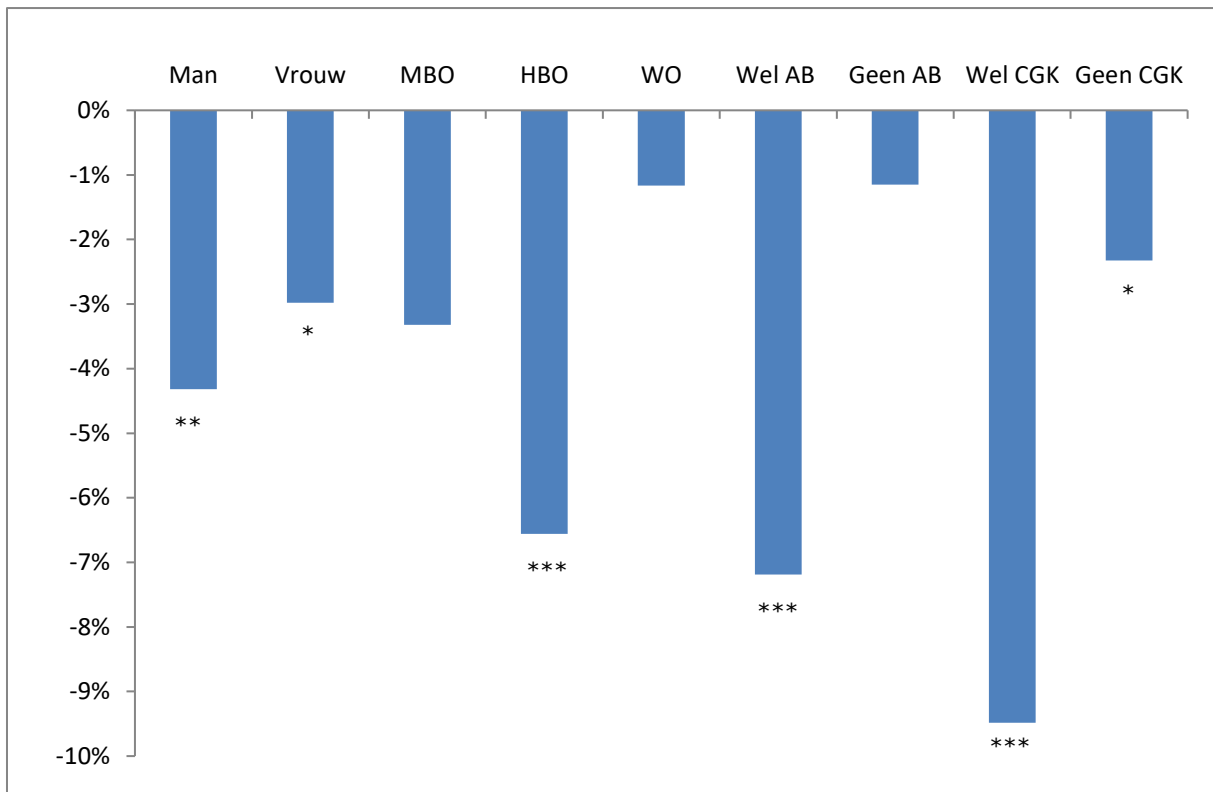
Tenslotte is onderzocht in hoeverre het effect op het gemiddeld geleend bedrag constant blijft over de opvolgende maanden. Het blijkt dan dat het effect iets afneemt in de twee opvolgende maanden. In de eerste opvolgende maand gaat het om een effect van -19 euro ($p=0.04$), in de tweede opvolgende maand om -12 euro ($p=0.19$). In totaal wordt er dus de eerste drie maanden 53 euro minder geleend door het weghalen van het maximale leenbedrag uit het aanvraagsscherm. Het gaat om een relatieve daling van 4 procent. Ter illustratie, 4 procent minder lenen op een studieschuld van 25 duizend euro zou een daling betekenen van 1000 euro van de studieschuld.

Bijlage 1 Percentage dat maximaal leent per periode in 2018 en 2019

In perioden dat maximaal leenbedrag niet vermeld staat naast invulveld (periode 2, 4 en 6 in 2019) is aandeel nieuwe leners dat maximale lening aanvraagt lager dan in vergelijkbare periode van het jaar ervoor waarin maximaal leenbedrag wel vermeld stond.

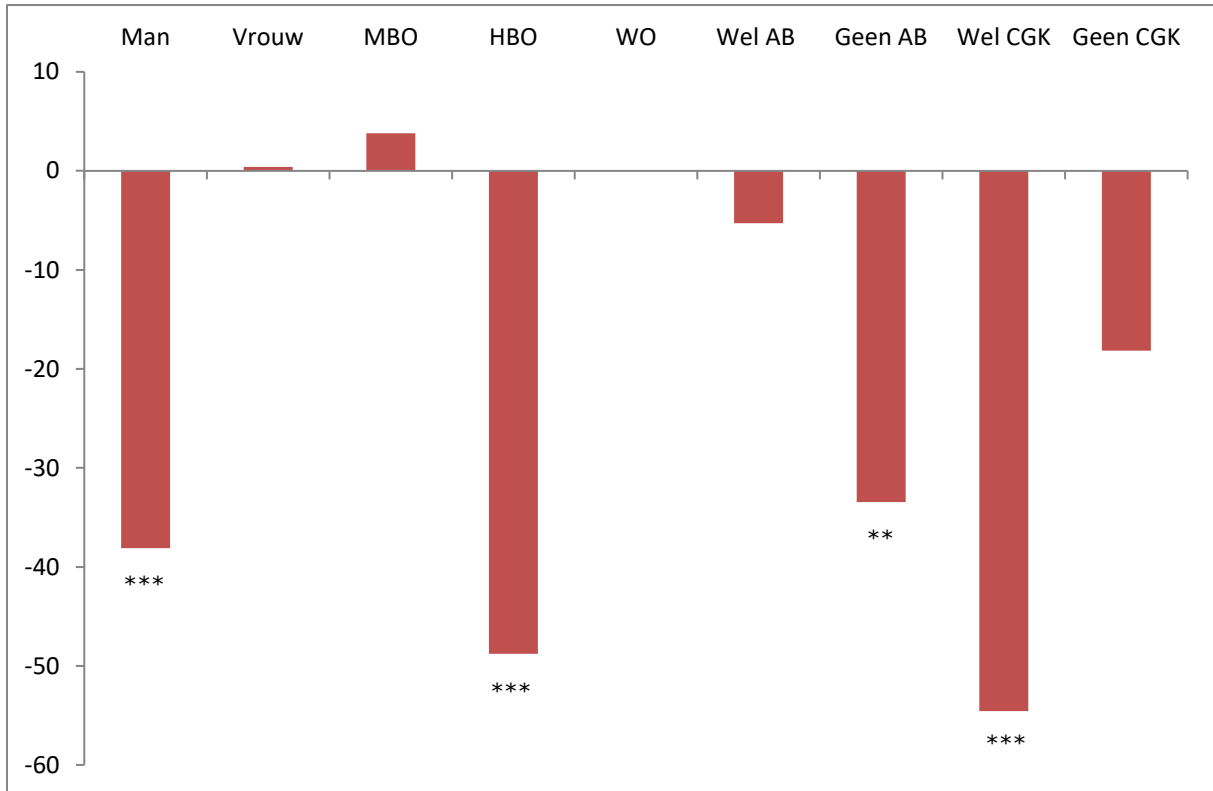
Bijlage 2a Effecten van weghalen maximaal leenbedrag op % dat maximaal leent naar subgroepen

*** = $p < 0.01$, ** = $p < 0.05$, * = $p < 0.10$

Effecten op % dat maximaal leent sterker voor mannen, HBO-studenten, studenten die een aanvullende beurs hebben aangevraagd en HO-studenten die collegegeldkrediet hebben aangevraagd

Bijlage 2b Effecten van weghalen maximaal leenbedrag op geleend bedrag maand ingang SF naar subgroepen

*** = $p < 0.01$, ** = $p < 0.05$, * = $p < 0.10$

Effecten op leenbedragen sterker voor mannen, HBO-studenten, studenten die geen aanvullende beurs hebben aangevraagd en HO-studenten die collegegeldkrediet hebben aangevraagd